

Nieuwsflits

Nieuwsflits 19, oktober 2018

Beste KKNN-ers,

Het is soms leerzaam om eens over de grens te kijken naar hoe men daar met demografische veranderingen en krimp om gaat. Het Krimpcafé 'Over de grens' was daar een goed voorbeeld van. Soms komen onderzoekers en bestuurders uit buurlanden ook bij ons kijken.

In deze nieuwsflits aandacht voor zo'n bezoek uit Duitsland. In een nieuw internationaal onderzoek wordt de situatie van blijvers op het platteland vergeleken in Oost-Groningen, in Ierland en Duitsland.

Veel leesplezier!

Elly van der Klauw

Blijvers in plattelandsgemeenten: een vergeten groep

Tialda Haartsen, adjunct professor Rurale Geografie aan de RUG, gaat onderzoek doen naar 'blijvers' in Oost-Groningen. En dat is vrij uniek, omdat onderzoekers zich vooral richten op 'vertrekkers'. Met het in kaart brengen van de motieven van 'blijvers' - een vergeten groep volgens Haartsen - wordt o.a. inzichtelijk hoe zij het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in het krimpgebied ervaren. Interessant voor beleidsmakers!

Door Eduard van den Hoff

Krimp zet zijn tanden in menig ruraal gebied. Toch voelt niet iedereen de noodzaak om te vertrekken. Hoe zit dat? Haartsen heeft zo haar vermoedens: 'De toegenomen mobiliteit kan een belangrijke reden zijn. Niet alleen de letterlijke, fysieke mobiliteit, maar ook de virtuele. Dankzij internet is het immers veel gemakkelijker om contact te houden met mensen uit je bestaande netwerken, ook al zijn ze vertrokken naar elders. En er zijn natuurlijk ook nieuwe netwerken aan te boren via internet. Vroeger werd altijd gedacht dat nieuwkomers een verrijking voor de gemeenschap vormden, omdat juist zij zouden zorgen voor nieuwe netwerken. Met dit onderzoek hopen we aan te tonen dat de netwerken van blijvers ook belangrijk zijn voor de gemeenschap.'

Typologieën

Het onderzoek richt zich op drie verschillende levensfasen: jong volwassenen, volwassenen (met jonge kinderen) en gepensioneerden. Een groot verschil met eerdere onderzoeken, is dat elke groep zijn eigen vragen krijgt. Haartsen: 'Eerst gaan we iedereen enquêteren. Vervolgens kunnen we typologieën opmaken en met specifieke interviewvragen inzoomen op de verschillende groepen.' Haartsen zal ook focusgroepen organiseren om zo discussies te bewerkstelligen tussen verschillende groepen.

Mislukt

'Blijvers worden altijd een beetje gezien als de 'losers' van een gemeenschap; ze zijn er nog, omdat het ze niet gelukt zou zijn te vertrekken. Met dit onderzoek willen we benadrukken dat men vaak blijft vanuit een positieve instelling: de band met het dorp, met de gemeenschap, je ergens thuis voelen, de liefde voor het landschap', vertelt Haartsen. 'Ik denk ook dat blijvers een positief effect op een dorp hebben; dat zij op het sociaal vlak veel organiseren.'

Agenda

Donderdag 15 november 2018

Inspiratiecongres BZK: 'Van Krimp naar Kracht'
Nieuwegein

Donderdag 29 november 2018

Symposium herbestemming
Veenhuizen

Vrijdag 30 november 2018

Masterclass Particuliere Woningvoorraad
NW Fryslân

Donderdag 24 januari 2019

krimpcafé over wonen
ZO Fryslân

[meer info](#)

Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland

Bestuurders

Bij haar onderzoek wil Haartsen ook bestuurders en lokale politici betrekken. 'Ik wil ze graag vanaf het begin meenemen: door mee te denken over de te stellen vragen en later samen met hen te reflecteren op de resultaten. Het is heel goed mogelijk dat we bepaalde knelpunten boven water krijgen en dat men daar op kan/wil inspelen.'

Ierse en Duitse collega

Het onderzoek van Haartsen maakt deel uit van STAYin(g) Rural, een groot, driejarig internationaal onderzoek dat wordt betaald door the Open Research Ara (ORA). Haartsen werkt samen met een Ierse en Duitse collega, want STAYin(g) Rural richt zich ook op South Tyrone in Noord-Ierland en Göttingen in Duitsland. 'Het Ierse gebied is echt perifeer,' beschrijft Haartsen. 'Oost-Groningen kent een meer 'daily urban system' met veel forensisme. De cultuur in Göttingen is flink beïnvloed door de migratie van voormalige Oost-Duitsers naar wat vroeger West-Duitsland was. We kijken dus naar drie verschillende gebieden. Wat ze trouwens wel gemeenschappelijk hebben, is een zekere mate van krimp.' STAYin(g) Rural kent een budget van € 900.000,-. Daarvan krijgt Haartsen € 250.000,- voor het Nederlandse gedeelte van het onderzoek.

Bezoek uit Duitse krimpregio

Donderdag 13 en vrijdag 14 september kwam een delegatie uit de Harz op bezoek bij Kenniscentrum NoorderRuimte, het lectoraat 'Krimp & Leefomgeving' en het KKNN. Bestuurders, beleidsmedewerkers en raadsleden kwamen zich informeren over 'best practices' in de krimpgebieden in Groningen.

Door Elly van der Klauw

Na de 'Wende' vertrokken veel gezinnen, mannen en vrouwen uit het gebied dat tot dat moment tot de DDR had behoord. De bevolkingskrimp nam hierdoor enorme proporties aan. Deze trend zette zich door, waardoor nu in Thüringen de discussie speelt rond het afsluiten van dorpen. Zo ver is het in de voormalige Ost-Harz nog niet. Wel zal tot 2035 de bevolking met 25 procent teruglopen. Al met al reden genoeg om ook over de grenzen te kijken naar best practices.

Het lectoraat en het KKNN hadden een gevarieerd programma opgesteld, waarin de zorg om erfgoed, het onderwijs, de gezondheidszorg, de centra en voorzieningen van de plattelandsgemeenten aan de orde kwamen, evenals oplossingen die in Noord-Nederland zijn ontwikkeld om de bevolkingskrimp te begeleiden, zodat de leefbaarheid niet onder druk komt.

Daarnaast zijn diverse ideeën ontwikkeld om tot samenwerking te komen tussen de Hochschule Harz en de Hanzehogeschool. Voorbeelden hiervan zijn een gezamenlijke Innovatiewerkplaats rond bevolkingskrimp, waarbij studenten en docenten kunnen worden uitgewisseld en gezamenlijke onderzoeksprojecten rond 'assisted living'.

